

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
vs. terveystalvelujen johtaja
Kirsi Savolainen

23.12.2008

Perusterveydenhuollon ruotsinkieliset erityistalvelut -työryhmän raportti

Taustaa

Pääkaupunkiseudun kuntien sosiaali- ja terveystoimen johdon (PKS-SOSTER)/Soster -ryhmän kokouksessa 13.9.2007 Helsingissä sovittiin, että perustettava työryhmä kerää yhteen ja konkretisoi ruotsinkielisten talvelujen työryhmän (TR 14) ja Soster -ryhmän asettamien työryhmien 7 ja 8 ehdotukset jatkotyöstämistä varten, ja tuo raportin Soster -ryhmän seuraavaan kokoukseen 9.11.2007:

Toimenpide 8: Perusterveydenhuollon ruotsinkieliset erityistalvelut järjestetään nykyisen organisaatorakenteen puitteissa. Kuntarajat ylittävien talvelujen käytöstä tehdään vuoden 2007 aikana ehdotus pääkaupunkiseudun kuntien sopimukseksi.

Toimenpide 9: Pääkaupunkiseudun ruotsinkielisten lasten ja nuorten erityistalvelujen, kuten kuntoutus- ja mielenterveystalvelujen, tarvetta ja järjestämisvaihtoehtoja koskeva selvitys tuodaan pääkaupunkiseudun sosiaali- ja terveystalvelujen käsittelyyn 31.12.2007 mennessä. Sitä ennen selvitetään ruotsinkielisten lasten ja nuorten mielenterveys- ja kuntoutustalvelujen yhteiskäytön laajuus.

Työryhmän kokoonpano: puheenjohtaja Timo Aronkytö Vantaalta ja jäsenet: Ulla Liljelund ja Marketta Kupiainen Helsingistä, Marja-Leena Remes, Tuula Heinänen ja Paula Hakala Espoosta, Maritta Pesonen Vantaalta, Ulla Tikkanen Kauniaisista, sekä Tua Evokari Keravalta

Soster -ryhmän kokouksessa 9.11.2007 ruotsinkielisten perusterveydenhuollon erityistalvelujen järjestämistä selvittänyt työryhmä esitti seuraavat toimenpide-ehdotukset:

- ✓ Perusterveydenhuollon ruotsinkieliset erityistalvelut järjestetään nykyisen organisaatorakenteen puitteissa.
- ✓ Kuntarajat ylittävien talvelujen käytöstä tehdään vuoden 2007 aikana ehdotus pääkaupunkiseudun kuntien sopimukseksi.
- ✓ Selvitetään ruotsinkielisten lasten ja nuorten mielenterveys- ja kuntoutustalvelujen yhteiskäytön laajuus.

Kokouksessa sovittiin neuvolatoiminnassa käytettävien ruotsinkielisten ohjeiden ja lomakkeiden harmonisoinnista ja yhteisestä laadintaprosessista, mikä voitaisiin käynnistää heti. Edelleen sovittiin, että työryhmä laatii Soster -ryhmälle 31.3.2008 mennessä tarkennetun ehdotuksen ruotsinkielisten puheterapiatalvelujen yhteiskäytöstä, ja tarkentaa muutoinkin nyt käsiteltävänä olevia ruotsinkielisiä talveluja koskevia ehdotuksia

Pääkaupunkiseudun ruotsinkielisten lasten ja nuorten erityistalvelujen, kuten kuntoutus- ja mielenterveystalvelujen, tarvetta ja järjestämisvaihtoehtoja selvitti niin ikään Soster -ryhmän asettamana toinen työryhmä, jonka puheenjohtajana toimi Ulla Liljelund Helsingistä. Työryhmä esitti työssään mm. että ruotsinkieliset perusterveydenhuollon erityistalvelut keskitetään koko pääkaupunkiseudulla yhteiseksi resurs-

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
vs. terveystalvelujen johtaja
Kirsi Savolainen

23.12.2008

siyksiköksi, joka rakentuisi perheneuvolan yhteyteen monipalvelutoiminnoksi käsittäen (lasten psykiatriset palvelut), kuntoutuspalveluja, erilaisia terapiamuotoja, kuten puheterapiaa, toimintaterapiaa, perhevalmennusryhmiä, psykologin palveluja, eritoten neuropsykologin tutkimuksia ja terapioita.

Soster -ryhmän kokouksessa 11.4.2008 todettiin, että Ruotsinkieliset erityispalvelut - raportin määräaika oli 31.3.2008. Raportti ei valmistunut määräaikaan mennessä. Uudeksi määräajaksi sovittiin 31.12.2008.

Työryhmän puheenjohtaja vaihtui syyskuussa 2008 Timo Aronkydön siirryttyä sosiaali- ja terveysministeriöön. Uutena puheenjohtajana toimi Vantaan vs. terveystalvelujen johtaja Kirsi Savolainen. Syksyllä 2008 Espoon edustajina toimivat Kristian Ulfves ja Mervi Wallin.

Työryhmän työskentely

Työryhmä on työssään keskittynyt käsittelemään ruotsinkielisten lasten ja nuorten erityispalveluja (toimenpide 9). Muiden ikäryhmien erityispalvelujen kuntarajoja ylittävää käyttöä ei ole käsitelty.

Työryhmän toimeksiannosta selvitettiin ruotsinkielisen puheterapian sekä neuropsykologi- ja psykologi-palveluiden resurssit pääkaupunkiseudun kunnissa. Lisäksi kartoitettiin em. toimintojen hintataso. Kunnilta tiedusteltiin myös halukkuutta tehdä yhteistyötä em. toimintojen järjestämisessä tai mahdollisuutta myydä omaa kapasiteettia muille PKS - kunnille. Millään kunnista ei ole riittävästi ruotsinkielistä puheterapia- tai psykologikapasiteettia annettavaksi toisen kunnan käyttöön.

Helsingin, Vantaan, Kauniaisten ja Espoon ruotsinkieliset puheterapiapalvelut ovat tällä hetkellä riittäviä omalla väestölle. Toimintaterapeutteja on Vantaalla ja Espoossa, mutta ei Helsingin ja Kauniaisten perusterveydenhuollossa. Toimintamallien erilaisuuden takia ei ruotsinkielisen toimintaterapian kilpailutukselle tai keskittämiselle löydy perusteita. Psykologin palvelujen kilpailuttamiselle ei kuntien edustajilla ollut tarvetta.

Ruotsinkielinen neuropsykologitoiminta hankittiin erikoissairaanhoidosta (HUS) palvelusopimuksien puitteissa. Osa ruotsinkielisestä neuropsykologitoiminnasta olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa omana toimintana esimerkiksi neuvolatoiminnan yhteydessä. Neuropsykologin palveluja katsottiin tarvittavan lisää jokaisessa kunnassa.

Työryhmän kuntien edustajat eivät olleet valmiit etenemään yhteisen ruotsinkielisen resurssiyksikön perustamiseksi, vaikka palveluiden tarjonta ei ollut tasapuolisesti jakautunut. Äitiysneuvolan ruotsinkielisen perhevalmennustoiminnan keskittämistä ei myöskään katsottu järkeväksi eikä asiakaslähtöiseksi. Perhevalmennus koetaan kiinteänä osana neuvolatoimintaa ja myös lähipalveluna.

Jatkosuunnitelma

1. Kilpailutetaan PKS - yhteistyönä lasten ruotsinkielinen neuropsykologipalvelu (tutkimus ja siihen läheisesti liittyvä hoito) vuoden 2009 aikana.

- ✓ Hankintarenkaan isännäksi esitetään Vantaata.
- ✓ Hankintarenkaaseen osallistuvat PKS - kuntien lisäksi myös Kerava ja Järvenpää.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
vs. terveyspalvelujen johtaja
Kirsi Savolainen

23.12.2008

2. Äitiys- ja lastenneuvolatoiminnassa käytettävien ruotsinkielisten ohjeiden selvitys- ja harmonisointityö

Selvitystyötä varten perustetaan työryhmä, jonka koollekutsujana toimii ylihoitaja Niina Ahlblad-Mäkinen Viiskulman terveysasemalta Helsingistä. Muina jäseninä ovat Mervi Wallin Espoosta ja Marjo Niinisalo Keravalta. Vantaan ja Kauniaisten edustaja ilmoitetaan myöhemmin.

Työryhmän tehtävänä on selvittää kunnissa käytössä olevat äitiys- ja lastenneuvolaohjeistus ja terveysneuvontamateriaali. Selvitystyö on tarkoitus saada valmiiksi 30.6.2009 mennessä.

Selvitystyön jälkeen ohjeistus yhtenäistetään. Kerätty materiaali asetetaan Internet tai Extranet - sivustoille kuntien käytettäväksi. Harmonisointityötä varten työryhmää tulee laajentaa. Harmonisointityön esitetään valmistuvan 31.12.2009 mennessä.

3) Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut

Työryhmä esittää että HUS:n kuntaneuvotteluissa kunnat toisivat esille ruotsinkielisen oppilashuollon tarvitseman tuen. Esimerkkinä tukitoiminnasta on Jorvin sairaalan JERI - projekti (8/2006-8/2008), jossa oppilashuollon työntekijöiden käytössä on ollut nuorisopsykiatrian poliklinikan konsultoitava projektityöntekijä.

4) Lasten kuntoutustyöryhmätoiminta

Työryhmä esittää kunnille harkittavaksi PKS -seudun ruotsinkielisen lastenkuntoutustyöryhmän perustamista, jos kaupunkien kuntoutustyöryhmätoiminta yhdenmukaistuu. Kuntoutustyöryhmä on moniammatillinen työryhmä, jossa käsitellään neuvola - ja/tai kouluikäisten ongelmia ja tehdään hoitosuunnitelmia yhteistyössä perheiden kanssa. Lasten kuntoutustyöryhmätoiminta on vakiintunutta Vantaalla ja Kauniaisissa. Espoossa kuntoutustyöryhmä on toiminut vuoden verran. Helsingissä ei ole vastaavaa toimintaa.